

R O Z H O D N U T I E

Okresný úrad Prešov, odbor starostlivosti o životné prostredie, oddelenie ochrany prírody a vybraných zložiek životného prostredia kraja (ďalej len „okresný úrad v sídle kraja“) ako príslušný orgán štátnej správy ochrany prírody a krajiny podľa § 4 ods. 1 zákona č. 525/2003 Z.z. o štátnej správe starostlivosti o životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení § 64 ods. 1 písm. c) zákona č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon OPaK“) a podľa § 67 písm. h) zákona OPaK, na základe žiadosti **Bývalých urbarialistov obce Lučivná, pozemkového spoločenstva, Lesná 41/4, 059 31 Lučivná, IČO:42380138** v zastúpení Ing. Michalom Rumanovským, predsedom (ďalej len „žiadateľ“) zo dňa 26. 07. 2019, v súlade s § 81 až § 86 zákona OPaK a v súlade s ust. § 46 a § 47 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní v znení neskorších predpisov (ďalej len „správny poriadok“)

A. povaľuje výnimku

1. zo zákazu ustanoveného podľa § 16 ods. 1 písm. b) *zákona OPaK* zasiahnuť do lesného porastu a poškodiť vegetačný a pôdny kryt v piatom stupni územnej ochrany v Prírodnej rezervácii (ďalej tiež i „PR“) Bôrik na území ochranného pásma Tatranského národného parku (ďalej len „TANAP“),
2. zo zákazu ustanoveného podľa § 16 ods. 1 písm. f) *zákona OPaK* na rušenie pokoja a ticha v piatom stupni územnej ochrany v PR Bôrik na území ochranného pásma TANAP-u.

Výnimky zo zákazov sa povoľujú *žiadateľovi* v súvislosti s vykonávaním povinnosti podľa § 28 ods. 1 a 2 zákona č. 326/2005 Z.z. o lesoch v znení neskorších predpisov - vykonávanie fyto-sanitárnej ťažby poškodených stromov v jednotke priestorového rozdelenia lesa (ďalej len „JPRL“) 555 v lesnom celku (ďalej len „LC“) Ostatné lesy na lesnom hospodárskom celku (ďalej len „LHC“) Vysoké Tatry na lesnom pozemku pare. č. KN-C 710/1 v katastrálnom území (ďalej len „k.ú“) Lučivná vo vlastníctve *žiadateľa*.

B* odníma odkladný účinok

v súlade s § 85 ods. 5 *zákona OPaK* prípadnému odvolaniu účastníkov konania proti tomuto rozhodnutiu.

Okresný úrad v sídle kraja v súlade s § 82 ods. 12 zákona OPaK určuje žiadateľovi bližšie podmienky vykonania povolených činností zabezpečujúce ochranu prírody a krajiny:

1. Pri zasahovaní v lesných porastoch je potrebné voliť technológie s maximálnou mierou chrániace lesné spoločenstvo, pôdny povrch a vodný režim.
2. Pre dopravné sprístupnenie využívať existujúcu cestnú sieť, zakreslenú v aktuálnych porastových mapách.

3. Začatie prác žiadateľ 5 dní vopred oznámi na ŠOP SR, Správu TANAP, ul. kpt Nálepku č. 2, 059 21 Svit (ďalej tiež i „Správa TANAP“) [tel.: 0903298264, e-mail: martin.pemcak@sopsr.sk, slavomir.celer@sopsr.sk].
4. Žiadateľ po oznámení dohodne písomnou formou so Správou TANAP z dôvodu operatívneho zabezpečenia ochrany prípadného výskytu chránených druhov technologickú prípravu lesných porastov a spôsob vykonania spracovania fyto-sanitákej ťažby. Kópie písomných dohôd budú uložené a k nahliadnutiu pre kontrolné orgány u žiadateľa a u Správy TANAP.
5. Žiadateľ pri fyto-sanitákej ťažbe prednostne spracuje aktívne chrobačiare (naletené stromy, z ktorých podkôrny hmyz ešte nevyletel).
6. Žiadateľ ponechá po ťažbové zbytky, ktoré **nie sú atraktívne pre podkôrny hmyz** vzniknuté pri spracovaní kalamity, a to rozštiepené a mechanicky poškodené zlomy, korunové časti (zbytky) kmeňov rôznej hrúbky a ponechá ležaninu (nahnité kmene, kmene, ktoré už opustil podkôrny hmyz a opadáva z nich kôra, sucháre bez kôry), koreňové koláče a pne, stojace zlomy poškodené vetrom a snehom.
7. Žiadateľ **ponechá** v dotknutom lesnom poraste **všetky poškodené stromy**, vyvrátené vetrom, ktoré **nemôžu byť sekundárne napadnuté podkôrnym hmyzom**.

Iné právne predpisy a ostatné ustanovenia zákona OPaK zostávajú vydaním tohto rozhodnutia nedotknuté. Okresný úrad v sídle kraja nezodpovedá za prípadný neoprávnený alebo nepovolený zásah do majetku a práv iných osôb, spôsobený žiadateľom pri výkone tohto rozhodnutia.

Odôvodnenie:

Okresný úrad v sídle kraja prijal dňa 26. 07. 2019 žiadosť žiadateľa o povolenie výnimky zo zákazov na zásah do lesného porastu (JPRL č. 555 na LC Ostatné lesy na LHC Vysoké Tatry) - vykonanie náhodnej ťažby stromov poškodených vetrom (cca 60 ks prevažne druhu smrek obyčajný) a stromov poškodených podkôrnym hmyzom (cca 11 ks druhu smrek obyčajný) v PR Bôrik.

Podľa §18 ods. 2 správneho poriadku konanie je začaté dňom, keď podanie účastníka konania došlo správne orgánu príslušnému vo veci rozhodnúť.

Dňom doručenia žiadosti okresnému úradu v sídle kraja (26. 07. 2019), ako príslušnému orgánu ochrany prírody a krajiny podľa § 67 písm. h) zákona OPaK, v súlade s § 18 ods. 2 správneho poriadku začalo správne konanie (ďalej len „konanie vo veci povolenia výnimieP¹“).

Podľa § 8 ods. 1 zákona č. 145/1995 Z.z. o správnych poplatkoch v znení neskorších predpisov sa poplatky určené v sadzobníku pevnou sumou platia bez výzvy a sú splatné pri podaní, ktoré smeruje k vykonaniu úkonu alebo k uskutočneniu konania, ak pri jednotlivých položkách sadzobníka nie je ustanovené inak. Podaním vzniká zároveň poplatková povinnosť. Ak nebol poplatok zaplatený pri podaní alebo v určenej sume, je splatný do 15 dní odo dňa doručenia písomnej výzvy správneho orgánu na jeho zaplatenie.

Podanie žiadateľa o povolenie výnimky zo zákazu podľa § 16 ods. 1 písm. b) zákona OPaK podlieha podľa položky 161 sadzobníka, ktorý je prílohou zákona č. 145/1995 Z.z. o správnych poplatkoch v znení neskorších predpisov, poplatku za úkony a konanie v uvedenej veci stanoveným vo výške 100,-EUR. Podaním návrhu na začatie konania vzniká zároveň poplatková povinnosť.

Keďže žiadateľ nedoručil v prílohe svojej žiadosti uvedený správny poplatok, tak okresný úrad v sídle kraja ako príslušný správny orgán na vyberanie správnych poplatkov na úseku ochrany prírody a krajiny vyzval žiadateľa listom č.s: OU-PO-OSZP1-2019/038741- 4/ KM zo dňa 29. 07. 2019 podľa § 8 ods. 1 zákona č. 145/1995 Z.z. o správnych poplatkoch v znení neskorších predpisov, aby sadzbu podľa položky 161 sadzobníka vo výške 100,- EUR

zaplatil v zákonom stanovenej lehote. Žiadateľ zaplatil požadovaný správny poplatok bankovým prevodom dňa 20. 08. 2019.

Podľa § 82 ods. 2 druhej vety zákona OPaK prílohou žiadosti o povolenie výnimky zo zákazu podľa §16 ods. 1 písm. b) zákona OPaK zasiahnuť do lesného porastu a poškodiť vegetačný a pôdny kryt je aj súhlas vlastníka, správcu, prípadne nájomcu (ak mu takéto oprávnenie vyplýva z nájomnej zmluvy) pozemku na ktorom sa majú požadované činnosti vykonávať, ak žiadateľ nie je jeho vlastníkom, správcom alebo nájomcom.

JPRL č. 555 na LC Ostatné lesy na LHC Vysoké Tatry bola programom starostlivosti o lesy (ďalej tiež i „PSoL“) na obdobie rokov 2017 - 2026 vyčlenená na lesnom pozemku pare. č. KN-C 710/1 (KN-E č. 560/102) v katastrálnom území Lučivná, kde podľa listu vlastníctva č. 746 je predmetný pozemok spoločnou nehnuteľnosťou žiadateľa podľa § 8 ods. 1 zákona č. 97/2013 Z.z. o pozemkových spoločnostiach v znení neskorších predpisov a žiadateľ je jeho vlastníkom.

Podľa § 82 ods. 7 zákona OPaK orgán ochrany prírody je povinný zverejniť na svojej internetovej stránke informáciu o začatí správneho konania, v ktorom môžu byť dotknuté záujmy ochrany prírody a krajiny chránené zákonom OPaK.

Podľa § 82 ods. 3 štvrtej vety zákona OPaK účastníkom konania aj združenie s právnou subjektivitou, ktorého predmetom činnosti najmenej jeden rok je ochrana prírody a krajiny a ktoré písomne alebo elektronicky potvrdilo svoj záujem byť účastníkom v začatom správnom konaní, potvrdenie musí byť doručené príslušnému orgánu ochrany prírody v lehote na to určenej týmto orgánom a zverejnenej spolu s informáciou o začatí tohto konania ako konania, v ktorom môžu byť dotknuté záujmy ochrany prírody a krajiny chránené zákonom OPaK, podľa § 82 ods. 7 zákona OPaK.

Okresný úrad v sídle kraja v súlade s § 82 ods. 7 zákona OPaK zverejnil dňa 29. 07. 2019 na svojom webovom sídle informáciu o začatí správneho konania s určením lehoty (5 pracovných dní) na doručenie písomného alebo elektronického potvrdenia záujmu byť účastníkom v začatom konaní vo veci povolenia výnimky. Táto určená lehota uplynula dňa 06. 08. 2019.

Lesoochranárske zoskupenie VLK, Tulčík 310, 082 13 Tulčík (ďalej len „LZ VLK“) listom zo dňa 02. 08. 2019, ktorý bol doručený na okresný úrad v sídle kraja dňa 05. 08. 2019, v súlade s § 82 ods. 3 zákona OPaK, oznámilo svoju účasť v konaní v určenej lehote a prihlásilo sa do konania ako účastník konania.

Vzhľadom na uvedené, okresný úrad v sídle kraja konštatuje, že okruh účastníkov konania v súlade so zákonom OPaK je pre toto konanie vo veci povolenia výnimky nasledovný: žiadateľ a LZ VLK.

Podľa § 65a ods. 2 písm. v) zákona OPaK organizácie ochrany prírody a krajiny spracovávajú odborné stanoviská pre rozhodovacie činnosti orgánov ochrany prírody a krajiny.

Okresný úrad v sídle kraja v súlade s § 65a ods. 2 písm. v) zákona OPaK požiadal listom č.s. OU-PO-OSZP1-2019/03 8741-3/KM zo dňa 29. 07. 2019 územne príslušnú odbornú organizáciu ochrany prírody a krajiny - Štátnu ochranu prírody SR, Správu Tatranského národného parku, ul. kpt Nálepku č. 2, 059 21 Svit (ďalej len „Správa TANAP“) o spracovanie podkladov pre rozhodovacie činnosti okresného úradu v sídle kraja v predmetnej veci.

Okresný úrad v sídle kraja prijal dňa 08. 08. 2019 od Správy TANAP podklady ku konaniu zhrnuté v odbornom stanovisku číslo: TANAP/615 001/2019 zo dňa 05. 08. 2019. Správa TANAPu v predmetnom lesnom poraste odporúča povoliť výnimky zo zakázaných činností v zmysle § 16 ods. 1 písm. b) zákona OPaK t.j. zasiahnuť do lesného porastu a poškodiť vegetačný a pôdny kryt a § 16 ods. 1 písm. f) zákona OPaK t.j. rušiť ticho a pokoj v súvislosti s vykonaním ochranných a obranných opatrení na ochranu lesa pre zabránenie nadmerného šírenia biotických škodlivých činiteľov podľa § 28 ods. 1 a ods. 2 zákona č.

326/2005 Z. z. o lesoch v znení neskorších predpisov (spracovanie vetrovej a podkôrníkovej kalamity).

Podľa Správy TANAPu z hľadiska starostlivosti o PR Bôrik je hlavným cieľom udržanie alebo dosiahnutie priaznivého stavu územia, zachovanie funkcie lesných biotopov a priaznivý stav ich druhov. Pre dosiahnutie týchto cieľov je potrebné vykonať aj niektoré aktivity (vrátane spracovania drevnej hmoty atraktívnej pre podkôrny hmyz), ktoré neznížia prírodoochrannú hodnotu územia do takej miery, aby došlo k ohrozeniu ochrany alebo poškodeniu biotopov. Z tohto dôvodu je možné prijať určité opatrenia na zamedzenie ďalších škôd na biotopoch. Na tlmenie, prípadne úplné potlačenie negatívneho vplyvu možného premnoženia podkôrneho hmyzu v lesných porastoch bežne obhospodarovaných slúžia práve lesné porasty, ktoré povahou prírodných hodnôt neodpovedajú kritériám pre zaradenie do 5. stupňa ochrany. Dlhodobým cieľom v týchto porastoch je posilnenie odolnostného potenciálu, zmena štruktúry a nabudenie autoregulačných procesov. V predmetnej časti lesného porastu dôjde k určitému poškodeniu biotopu národného významu, avšak je predpoklad, že povolená činnosť, pri dodržaní určitých podmienok, ktoré navrhuje Správa TANAPu, nebude mať vplyv na priaznivý stav biotopov. *

Vyhodnotenie: Okresný úrad v sídle kraja zohľadnil odporúčania odbornej organizácie ochrany prírody vo výroku tohto rozhodnutia.

Podľa § 33 ods. 2 správneho poriadku je okresný úrad v sídle kraja povinný dať účastníkom konania a zúčastneným osobám možnosť, aby sa pred vydaním rozhodnutia mohli vyjadriť k jeho podkladu i k spôsobu jeho zistenia, prípadne navrhnúť jeho doplnenie.

Okresný úrad v sídle kraja listom č.s.:OU-PO-OSZP 1-2019/038741-7/KM zo dňa 20. 08. 2019 zaslal všetkým účastníkom konania oboznámenie so zhromaždenými podkladmi pre rozhodnutie a dal im možnosť v určenej lehote sa vyjadriť.

Žiadateľ sa v určenej lehote nevyjadril.

LZ VLK svojim listom zo dňa 06. 09. 2019, ktorý bol doručený na okresný úrad v sídle kraja dňa 09. 09. 2019, sa vyjadrilo k podkladom rozhodnutia v tomto konaní. Združenie LZ VLK nesúhlasí s udelením výnimiek zo zákona OPaK. LZ VLK vo svojom liste uviedol, že z hľadiska zabezpečenia kontinuálneho prirodzeného vývoja ekosystému a ochrany prirodzených procesov nie je potrebné a ani žiaduce požadovanú výnimku udeliť. Neudelením výnimky vzniká vlastníčkovi pozemku nárok na uplatnenie náhrady za obmedzenie bežného obhospodarovania.

Svoj nesúhlas odôvodňuje nasledovne:

1/ „Odporúčenie SOP SR udeliť výnimku nevyplýva zo žiadnej dokumentácie ochrany prírody, v ktorej by bolo uvedené, že medzi starostlivosť o dané územie s 5. stupňom ochrany sú zaradené i náhodné ťažby. Niet žiadnej pochybnosti o tom, že náhodné ťažby prírodné prostredie poškodzujú a negatívne ovplyvňujú prírodné spoločenstvo. Správny orgán žiadame, aby výnimka udelená nebola. Žiadateľ v spolupráci so štátnou správou môže požiadať o zníženie stupňa ochrany, ktorý lesohospodárske zásahy a princípy hospodárenia vyplývajúce z lesného zákona bude umožňovať“

Vyhodnotenie: V rezervačnej knihe prírodnej rezervácie Bôrik, ktorá je podľa § 54 ods. 2 písm. d) zákona OPaK dokumentáciou ochrany prírody a krajiny, a ktorá bola uvedená v zhromaždených podkladoch, je uvedené v projekte ochrany, konkrétne v návrhu spôsobu ochrany „v SPR realizovať nasledovné opatrenia a to zabezpečiť zachovanie genofondu borovice sosnovej, v dielci 555 zasahovať podľa pokynov pre obhospodarovanie ochranných lesov, pri zasahovaní v poraste je treba voliť technológie s maximálnou mierou chrániace lesné spoločenstvá, pôdny povrch a vodný režim. Je žiaduce využívať klimaticky najvhodnejšie obdobie na vykonávanie potrebných zásahov.“ Z uvedeného vyplýva, že ani v minulosti pri vyhlásení štátnej prírodnej rezervácie Bôrik nebolo územie zaradené medzi chránené územia, v ktorých bol plánovaný bezzásahový režim.

Podľa § 65a ods. 2 písm. a) zákona OPaK Štátna ochrana prírody Slovenskej republiky obstaráva a zabezpečuje starostlivosť o osobitne chránené časti prírody a krajiny.

Podľa § 28 ods. 2 zákona č. 326/2005 Z.z. o lesoch v znení neskorších predpisov v prípade ohrozenia lesov alebo škôd spôsobených škodlivými činiteľmi je obhospodarovateľ lesa povinný na svoje náklady neodkladne vykonať opatrenia na odvrátenie ohrozenia lesov a odstránenie následkov škôd; v chránených územiach s piatym stupňom ochrany má túto povinnosť len po nadobudnutí právoplatnosti rozhodnutia orgánu štátnej správy ochrany prírody a krajiny o povolení výnimky.

Zabezpečenie starostlivosti o PR Bôrik ako malej izolovanej enklávy a ukážky lesných spoločenstiev borovicových smrečín, ktoré sa vyskytovali v podhorí Tatier v súčasnosti už poľnohospodársky zmenenej časti krajiny a ako významnej botanickej lokality je v zmysle všeobecne záväzných právnych predpisov na Správe TANAPu a žiadateľovi. Navrhované manažmentové opatrenia (žiadateľa i Správy TANAPu) predstavujú len určite núdzové riešenie na malej časti chráneného územia s cieľom zastavenia prirodzeného vývoja spôsobilého zhoršiť stav ochrany biotopu národného významu, ktorý bol dôvodom vyhlásenia Prírodnej rezervácie Bôrik.

2/ „Rozhodnutím bývalého KÚŽP Prešov zo dňa 12.3. 2008 bola v danom dieľci povolená náhodná ťažba zameraná na odstránenie vetrom a hmyzom poškodených stromov. Objem, resp. počet stromov, ktoré mohli byť vyťažené na základe tohto rozhodnutia stanovený nebol a bez limitu bolo umožnené vyťažiť všetky stromy, ktoré boli nejakým spôsobom poškodené. V súčasnosti, po 11-tich rokoch, je prípadné povoľovanie akýchkoľvek ťažieb v prísne chránených územiach návratom k neakceptovateľnému prístupu k prísne chráneným územiám. Rozloha týchto chránených území štatisticky zaberá len 1,7% rozlohy krajiny, čo znamená, že na 98,3% územia Slovenska platná legislatíva ťažbu nezakazuje. Povoľovanie ťažieb v prísne chránených územiach tieto územia dehonestuje a nerešpektovanie zákazov stiera rozdiely medzi územiami chránenými a nechránenými.“

Vyhodnotenie: V roku 2008 išlo povolenie výnimky zo zákazov v súvislosti s odstránením poškodených stromov vetrom (58 ks) a podkôrnym hmyzom (32 ks sm). Po vykonaní opatrení na ochranu lesa (asanovanie poškodených stromov) predmetný lesný komplex ostal 11 rokov zachovaný a odolával tlaku nepriaznivého vývoja zdravotného stavu lesných ekosystémov v okolí (lesný celok Lesy Spišského biskupstva Spišské Bystré, lesný celok Mestské lesy Poprad, lesný celok Liptovská Teplička). Z tohto pohľadu vykonané opatrenia na ochranu lesa boli účinné. Mnohé prípady z histórie ochrany prírody na Slovensku už ukázali, že dogmatické celoplošné dodržiavanie princípu pasívneho manažmentu vo všetkých chránených územiach s 5. stupňom ochrany viedli k zániku predmetov ochrany prírody a krajiny (prírodné hodnoty), pre ktoré boli tieto maloplošne chránené územia vyhlásené a preto okresný úrad v sídle kraja pri svojej správnej úvahe prihliadal na skutočnosť, čo bolo cieľom vyhlásenia Prírodnej rezervácie Bôrik (botanická lokalita, ukážka prirodzenej boriny v podhorí Tatier), či je navrhovaná činnosť odôvodneným prípadom pre povolenie s ohľadom na starostlivosť o dané prírodné hodnoty.

3/ „11 rokov mala k dispozícii SOP SR i celá štátna správa ochrany prírody v spolupráci s majiteľom pozemkov, zmeniť stupeň ochrany daného územia, pokiaľ v ňom chce ktokoľvek uplatňovať akýkoľvek manažment. Zmena stupňa ochrany nenastala, ani neboli vyvinuté aktivity, ktoré by k zmene stupňa ochrany viedli. Naďalej v chránenom území platí 5. stupeň ochrany, pre ktorý je prioritou zabezpečenie ochrany prirodzených procesov a celého prírodného spoločenstva“¹

Vyhodnotenie: Problematike zmeny hraníc a stupňa ochrany Prírodnej rezervácie Bôrik venuje SOP SR pozornosť i toho času. Správa TANAPu aktuálne spracováva nový projekt ochrany PR Bôrik. Zaradenie územia do piateho stupňa územnej ochrany neznamena, že neexistujú odôvodnené prípady pre povolenie výnimky z územnej ochrany (napr. podľa § 40 ods. 2 zákona OPaK v prísnejšej druhovej ochrane je odôvodneným prípadom navrhovaná činnosť v záujme ochrany dotknutých druhov alebo ochrany prírodných biotopov alebo pri predchádzaní závažných škôd na lesoch, čo podľa názoru okresného úradu v sídle kraja „per analogiam“ splňa aj navrhovaná činnosť žiadateľa).

4/ „Odumieranie stromov vplyvom podkôrneho hmyzu, či vetra je prirodzený jav neohrozujúci prítomnosť, ani budúcnosť rastlinných a živočíšnych spoločenstiev v rámci komplexu prírodného ekosystému. Naopak, vedecké štúdie označujú podkôrny hmyz za kľúčový druh pre zvyšovanie druhovej bohatosti. Dôvodom zvyšovania druhovej bohatosti je skutočnosť, že na odumreté, či odumierajúce stromy je spôsobom života viazaných takmer polovica lesných druhov. Prvé stromy sa na planéte objavili pred najmenej 385 miliónmi rokov a podľa niektorých štúdií, je na drevo naviazaných až 1 milión druhov organizmov.

Diverzifikáciou prostredia a zvyšovaním množstva odumretej drevnej hmoty sa prírodné prostredie stáva atraktívne pre mnohé druhy, ktoré v hospodárskych lesoch zbavovaných odumretých alebo odumierajúcich stromov nenachádzajú podmienky pre svoju existenciu. Zabezpečením podmienok pre ich prežitie v chránených územiach, sa naplňa zmysel týchto chránených území“

Vyhodnotenie: Okresnému úradu v sídle kraja je známa dôležitá funkcia dendromasy v lesnom ekosystéme, a preto určil podmienky vykonávania povolených činností tak, aby určitý podiel dendromasy bol v priamo dotknutých častiach ponechaný.

5/ „Ťažba odumretých, alebo odumierajúcich stromov znižuje biologickú rozmanitosť najmä z hľadiska druhov viazaných na odumierajúce alebo odumreté stromy, ovplyvňuje populácie druhov, pozmeňuje zloženie biologických spoločenstiev, poškodzuje prirodzenú regeneráciu vegetácie, uľahčuje kolonizáciu invázných druhov rastlín, mení zásobu pôdných živín, zvyšuje eróziu pôdy, modifikuje hydrologický režim a vodné ekosystémy ako aj iné zložky a rozmanitosti krajiny Podľa štúdií môže spracovanie kalamity spôsobenej vetrom, hmyzom, požiarom alebo iným vplyvom spôsobiť vážne poškodenie ekosystému lesa. Toto poškodenie môže byť vážnejšie ako samotné zmeny spôsobené prírodným narušením. Z uvedeného je ľzrejmé, že ťažba stromov a odoberanie drevnej hmoty z ekosystému negatívne ovplyvňuje štruktúru, funkcie a biologickú rozmanitosť chráneného územia.“

Vyhodnotenie: Okresný úrad v sídle kraja určil podmienky vykonávania činností tak, aby sa minimalizovali dopady negatív selektívnej fyto-sanitárnej ťažby v predmetnej časti Prírodnej rezervácie Bôrik vykonávanej na základe tohto rozhodnutia. Časť abioticky poškodených stromov, u ktorých nemôže dôjsť k vývinu už existujúcej populácie biotického škodcu má ostať v predmetnom lesnom poraste.

6/ „Rôzne disturbancie a pôsobenie podkôrneho hmyzu (z lesníckeho pohľadu kalamity) sú prirodzenou súčasťou vývoja stredoeurópskych lesov (Fischer et al. 2002, Gutowski 2001, Svoboda 2006). K dynamike ekosystému patrí i odumieranie stromov na menších, či väčších plochách, pričom smrť stromov je jednou z podmienok kontinuálneho vývojového cyklu lesa. Spracovanie kalamity spôsobuje podľa rôznych štúdií väčšie narušenia ekosystému lesa ako samotná kalamita alebo dokonca požiar (Foster et al. 2006, Lindemayer et al. 2006). Vplyv ťažby dreva na jednotlivé štruktúrne prvky biotopov je bezpochybne deštruktívny. Ťažbou dreva sa značne zníži štruktúrovanosť biotopov, poškodí prirodzené zmladenie, zvýši homogenizácia mikrostano- vištných podmienok, zvýši sa homogenizácia bylinnej synúzie lesa a zredukuje jej rozmanitosť. Rozmanitosť štruktúry je prítom základným predpokladom zachovania, resp, zvyšovania biologickej rozmanitosti, pretože rôzne prvky predstavujú rozmanité habitaty pre špecializované druhy organizmov. Veľkú skupinu typicky lesných organizmov tvoria napríklad druhy viazané na odumreté drevo, napríklad z vtákov d'atle, kôrovníky, sovy a ďalšie druhy, z hmyzu stovky druhov saprofágnych chrobákov a tiež desiatky druhov saprofytických húb. Odumreté drevo je dôležitým biotopom pre typicky lesné druhy lišajníkov a machov. “

Vyhodnotenie: Disturbancie sú súčasťou vývoja lesných ekosystémov. Les poskytne existenciou súčasne vedľa seba zakmenených a dočasne obnažených plôch bez stromov, ďalej i existenciou mladého lesa, dospelého porastu a suchárov, bohatú mozaiku biotopov. Vo všeobecnosti bohatý výskyt najrôznejších vývojových štádií vedľa seba na malom priestore

zvyšuje ponuku malých stanovišť a ník, a tým zvyšujúcu kvantitu a kvalitu biotopov. Prijaté manažmentové opatrenia len na malej časti Prírodnej rezervácie Bôrik, a to v časti s nižšími prírodoochrannými hodnotami (JPRL č. 555 na LC Ostatné lesy na LHC Vysoké Tatry je druhovo najchudobnejší - podiel smreka je v reliktnej borine výrazný), predstavujú len určite núdzové riešenie, aby samoregulačné mechanizmy komplexu lesného ekosystému reliktnej boriny s najvyššou prírodoochrannou hodnotou bezprostredne nadväzujúceho na dotknutú časť prírodnej rezervácie dokázali vysporiadať s disturbančným tlakom už existujúcej populácie podkôrneho hmyzu v dotknutom území, Poznajúc etológiu podkôrneho hmyzu (obsadenie abioticky poškodených a oslabených jedincov smreka obyčajného v prvom rade) je možné prijať určité opatrenia na zníženie abundancie populácie podkôrneho hmyzu tak, aby nedošlo k jeho premnoženiu ako r-stratéga.

K ostatným negatívam ťažby (predátori, pôdny ekosystém) uvedených v liste LZ VLK zo dňa 06. 09. 2019 okresný úrad v sídle kraja konštatuje nasledovné:

Negatíva ťažby sú okresnému úradu v sídle kraja známe (viď vyhodnotenia 1-6). *Okresný úrad v sídle kraja* sa v tomto prípade stotožňuje s odporúčaniami a usmernením Správy TANAPu v rámci starostlivosti o predmetné chránené územie (či pasívna starostlivosť/aktívna starostlivosť) prezentované v odbornom stanovisku č.: TANAP/615_001/2019 zo dňa 05. 08. 2019.

Okresný úrad v sídle kraja pri svojom rozhodovaní a určovaní podmienok na zabezpečenie ochrany prírody a krajiny vychádzal najmä z podkladov zhromaždených ku konaniu [odborné stanovisko Správy TANAP č.:TANAP/615_001/2019 z 05. 08. 2019, rezervačná kniha PR Bôrik, rozhodnutie Krajského úradu životného prostredia v Prešove, odboru životného prostredia č.j. 1-2003/09645-011/Ju zo dňa 20. 10. 2003, rozhodnutie Krajského úradu životného prostredia v Prešove, odboru kvality životného prostredia č.: 1/2008/00397-009/KM-R zo dňa 12. 03. 2008, údaje z Lesníckeho geografického informačného systému, údaje podľa programu starostlivosti o lesy (2017-2026) pre LC Ostatné lesy na LHC Vysoké Tatry], právnych noriem vzťahujúcich sa k záujmovému územiu (napr. Nariadenie vlády SR č.58/2003 ktorým sa vyhlasuje TANAP, Vyhláška Slovenskej komisie pre životné prostredie č. 166/1991 Zb. o štátnych prírodných rezerváciách a chránených náleziskách v TANAPe, vyhláška MŽP SR č. 17/2003 Z.z. ktorou sa ustanovujú národné prírodné rezervácie a uverejňuje zoznam prírodných rezervácií a pod.) a žiadosti žiadateľa.

Podľa § 86 ods. 1 zákona OPaK orgán ochrany prírody rozhoduje na základe zisteného skutkového stavu a z vykonaných dôkazov.

Okresný úrad v sídle kraja zistil zo zhromaždených podkladov nasledovné skutočnosti:

Žiadateľ žiada o povolenie výnimiek zo zákazov ustanovených podľa zákona OPaK na vykonanie náhodnej ťažby 60 ks prevažne rodu smrek poškodených vetrom a cca 11 ks smreka poškodených podkôrnym hmyzom v JPRL č. 555 na LC Ostatné lesy na LHC Vysoké Tatry.

JPRL č. 555 na LC Ostatné lesy na LHC Vysoké Tatry: je iednoetážový porast. Výmera JPRL je 17,64 ha, vek 135 r., zakm. 0,7, zastúpenie drevín: bo 70% a sm 30%. Lesný dielec má sklon 60 % a expozíciu JZ. Ide o ochranný les na mimoriadne nepriaznivých stanovištiach v nadmorskej výške 780 - 920 m n.m. V JPRL je podľa súčasne platného programu starostlivosti o lesy (2017-2026) hospodárske opatrenie „bez zásahu“.

Prirodzené faktory ovplyvňujúce potenciál ohrozenia populáciou podkôrneho hmyzu:

- Podiel smreka v predmetnom lesnom dieleci: ide o lesný ekosystém s dominantným zastúpením smreka (30%);

- Výškový stupeň: Predmetný lesný porast sa nachádza v strednej polohe (vyššie v odôvodnení) kde vývoj podkôrneho hmyzu za normálneho vývoja počasia je vytvorenie dvoch úplných generácií za rok pravdepodobné, a nie je vylúčené i vytvorenie i tretej generácie (pri priaznivom počasí);
- Expozícia: ide o lesný ekosystém s JZ expozíciou, primerane ožiarené, kde sa kmene vysušujú relatívne rýchlo a pre podkômy hmyz sa preto v priebehu krátkeho času stanú zaujímavými;
- Počasie: dôležitým faktorom je vývoj počasia, ktoré je nepredvídateľné a človekom neovplyviteľné;
- Podiel smreka a zloženie okolitých porastov - Porasty v okolí záujmových JPRL (do 500 m od plánovanej fytošantárnej ťažby) sú v optimálnom veku na šírenie populácie podkôrneho hmyzu pri jej premnožení a tvoria ich ihličnaté lesné ekosystémy s 10 - 20 % podielom smreka. Podľa hodnotenia rizika napadnutia ide o stredne ohrozené lesné ekosystémy, ktorých napadnutie môže mať za následok kruhovo - mozaikové odumieranie smreka [údaje z Lesníckeho geografického informačného systému a z platného Programu starostlivosti o les pre LC Ostatné lesy na LHC Vysoké Tatry],

Vzhľadom na uvedené je nevyhnutné prijať určité opatrenia na predchádzanie vývoja, ktorý významne narúša ekologickú stabilitu komplexu lesných ekosystémov a môže poškodiť stav ochrany druhov i biotopov v chránenom území, hlavne v tých častiach Prírodnej rezervácie Bôrik, kde vykonanie týchto opatrení bude „najmenej bolieť“, aby sa zabezpečilo zníženie denzity populácie podkôrneho hmyzu ako vonkajšieho stresora do budúcnosti na komplexy lesných ekosystémov s najvyššou prírodoochrannou hodnotou v bezprostrednom okolí.

Z hľadiska **národnej siete chránených území SR** sa navrhované činnosti plánujú v ochrannom pásme Tatranského národného parku, v Prírodnej rezervácii Bôrik.

PR Bôrik bola vyhlásená vyhláškou Slovenskej komisie pre životné prostredie č. 166/1991 Zb. o štátnych prírodných rezerváciách a chránených náleziskách v TANAPe v znení neskorších predpisov ako chránené územie a vyhláškou MŽP SR č. 17/2003 Z.z. ktorou sa ustanovujú NPR a uverejňuje zoznam PR ustanovené za chránené územia v zmysle § 17 a § 22 zákona OPaK na ochranu botanickej lokality reliktného charakteru, kde na vápencovom adolomitovom podklade sa stretávajú dealpínske, prealpínske axerothermné prvky vegetácie. Lesný porast v PR Bôrik tvorí biotop národného významu lesostepné borovicové lesy (kód Sk: Ls 6.3). PR má výmeru 20,74 ha. Dotknutý lesný dielec č. 555 v LC Ostatné lesy na LHC Vysoké Tatry, predstavuje druhovo najchudobnejšiu časť prírodnej rezervácie.

Podľa § 5 ods. 2 zákona OPaK za priaznivý stav biotopu z hľadiska jeho ochrany sa považuje taký stav keď jeho prirodzený areál a územie, ktoré v tomto areáli pokrýva, sú stabilné alebo sa zväčšujú, jeho špecifická štruktúra a funkcie, ktoré sú potrebné na jeho dlhodobé udržanie, existujú a pravdepodobne budú existovať aj v dohľadnej budúcnosti, stav ochrany jeho typických druhov je priaznivý.

Cieľom žiadateľom požadovaných zásahov do PR Bôrik je zaistiť priaznivý stav biotopu národného významu lesostepné borovicové lesy (kód Sk: Ls 6.3). Pre jeho dosiahnutie je potrebné vykonať aj niektoré aktivity (vrátane spracovania drevnej hmoty atraktívnej pre podkôrny hmyz), ktoré neznížia prírodoochrannú hodnotu územia do takej miery, aby došlo k ohrozeniu dôvodu ochrany alebo k výraznému poškodeniu resp. zničeniu predmetných biotopov. Z tohto dôvodu je možné prijať určité opatrenia na zamedzenie ďalších škôd na biotopoch.

Z hľadiska súvislej európskej sústavy chránených území Natura 2000 sa navrhovaná činnosť neplánuje v lokalitách súvislej sústavy európskej sústavy chránených území.

Podľa § 3 ods. 5 správneho poriadku správne orgány dbajú o to, aby v rozhodovaní o skutkovo zhodných alebo podobných prípadoch nevznikali neodôvodnené rozdiely.

V lesnom poraste JPRL č. 555 (staré označenie JPRL pod č. 555A podľa PSoL s dobou platnosti 2006-2017) boli už v minulosti povolené požadované výnimky zo zákazov pre spracovanie náhodnej ťažby poškodených stromov (abioticky i biotický) (rozhodnutie Krajského úradu životného prostredia vPrešove, odboru životného prostredia č.j. 1-2003/09645-011/Ju zo dňa 20. 10. 2003, rozhodnutie Krajského úradu životného prostredia vPrešove, odboru kvality životného prostredia č.: 1/2008/00397-009/KM-R zo dňa 12. 03. 2008). Tieto spracovania poškodených stromov sa ukázali ako účinné a ďalšie poškodenie stromov v PR Bôrik biotickým škodcom nepokračovalo. Tieto minulé rozhodnutia *okresný úrad v sídle kraja* zohľadnil pri hodnotení dôkazov a svojej správnej úvahe (precedenčná zásada).

Ob'esnvn úrad v sídle kraja zhodnotil podklady jednotlivo a vo vzájomnej súvislosti a dospel k tejto správnej úvahe:

Podľa §67 písm. h) zákona OPaK okresný úrad v sídle kraja môže v odôvodnených prípadoch povoliť výnimku zo zakázaných činností v územiach s druhým, tretím, štvrtým alebo piatym stupňom územnej ochrany.

Podľa ustanovenia §16 ods. 1 písm. b) zákona OPaK na území s piatym stupňom územnej ochrany sa zakazuje zasiahnuť do lesného porastu a poškodzovať pôdny a vegetačný kryt.

Podľa ustanovenia §16 ods. 1 písm. j) zákona OPaK na území s piatym stupňom územnej ochrany sa zakazuje rušiť pokoj a ticho.

Okresný úrad v sídle kraja pri svojom rozhodovaní zo získaných podkladov a ich vyhodnotenia z pohľadu cieľov ochrany prírody a krajiny v dotknutom chránenom území, mal prioritne na zreteli skutočnosť, že požadované zásahy sa majú vykonávať v území, v ktorom je zákonom OPaK zakázané vykonávať požadovanú činnosť a len v odôvodnených prípadoch zákon OPaK pripúšťa ich vykonanie na základe výnimky. Zákon OPaK pri územnej ochrane taxatívne neustanovuje, ktoré prípady sú odôvodnené a ponecháva to na individuálne posúdenie v rámci konania o povolení výnimky.

Okresný úrad v sídle kraja zo zhromaždených podkladov zistil, že prirodzenou disturbanciou došlo k poškodeniu a vývratom stromov s výrazným podielom smreka obyčajného (60 ks), kde žiadateľ i Správa TANAPu očakávajú rozšírenie populácie podkôrneho hmyzu v predmetnom území. V PR už došlo i poškodeniu jedincov smreka podkôrnym hmyzom (11 ks). Navrhované menežmentové opatrenia (žiadateľa i Správy TANAPu) predstavujú len určite núdzové riešenie na malej časti chráneného územia tak, aby samoregulačné mechanizmy komplexu lesného ekosystému sa dokázali vysporiadať s následným disturbančným tlakom už existujúcej populácie podkôrneho hmyzu. Poznajúc etológiu podkôrneho hmyzu (obsadenie abioticky poškodených a oslabených jedincov smreka obyčajného v prvom rade) je možné prijať určité opatrenia na zníženie abundancie populácie podkôrneho hmyzu tak, aby nedošlo k jeho premnoženiu a tým k prípadnému nežiaducemu vplyvu na okolité lesné biotopy národného významu lesostepné borovicové lesy (kód Sk: Ls 6.3).

*Vzhľadom na uvedené okresný úrad v sídle kraja sa stotožňuje s hodnotením Správy TANAP a v predmetnom lesnom komplexe s nižšou prírodoochrannou hodnotou, považuje navrhované činnosti žiadané žiadateľom, vzhľadom na ich naliehavosť, precendečnú zásadu a vzhľadom na pravdepodobné škody na najcennejšom území i vzhľadom na zabezpečenie ochrany ostatných cenných porastov, za odôvodnený prípad na povolenie územných výnimiek zo zákazov. Na základe uvedeného *okresný úrad v sídle kraja* povolil výnimky zo zákazov tak, ako je uvedené vo výroku A. tohto rozhodnutia a určil bližšie podmienky vykonávania povolených činností (usmernenie a obmedzenie fytosanitárnej ťažby na druhy poškodených jedincov, pri ktorých hrozí rozšírenie biotického sekundárneho škodcu).*

Podľa § 61 ods. 1 zákona OPaK vlastník pozemku je povinný strpieť obmedzenia a opatrenia vyplývajúce zo zákazov a iných podmienok ochrany prírody a krajiny ustanovených zákonom OPaK alebo na jeho základe. *Okresný úrad v sídle kraja* vo výroku

tohto rozhodnutia určil (*bod 6 a 7 bližších podmienok tohto rozhodnutia*), že žiadateľ ponechá poškodené stromy apotážbové zbytky, u ktorých nehrozí rozšírenie podkôrneho škodcu v danom komplexe lesného ekosystému, keďže je v záujme ochrany prírody a krajiny, aby na danom stanovišti sa zachovala dendromasa pre druhy vyžadujúce odumretú alebo odumierajúcu drevnú hmotu a pre ďalší vývoj predmetného biotopu národného významu.

Na základe tohto rozhodnutia *okresný úrad v sídle kraja* obmedzuje obhospodarovateľa / vlastníka vykonať úplnú náhodnú ťažbu (bez ponechania časti dendromasy) v požadovanom lesnom dielci. Dodržaním podmienok tohto rozhodnutia príde **k obmedzeniu bežného hospodárenia v daných lesných porastoch** [§ 61 ods. 2 písm. b) zákona OPaK].

Vlastníkovi pozemku týmto rozhodnutím, po nadobudnutí jeho právoplatnosti apo ponechaní poškodených stromov a poťažbových zbytkov, vzniká právny nárok na náhradu za obmedzenie bežného obhospodarovania, ktorý si môže uplatniť podľa postupu ustanoveného *zákonom OPaK* a Nariadením vlády SR č. 7/2014 Z.z. o podrobnostiach o obsahu žiadosti o vyplatenie finančnej náhrady, spôsobe výpočtu finančnej náhrady a spôsobe určenia výšky nájomného a výšky odplaty za zmluvnú starostlivosť pri náhradách za obmedzenie bežného obhospodarovania pozemku.

Podľa § 55 ods. 1 správneho poriadku pokiaľ osobitný zákon neustanovuje inak, včas podané odvolanie má odkladný účinok.

Podľa § 85 ods. 3 zákona OPaK ak ide o konanie, ktorého predmetom je zabezpečenie povinnosti podľa osobitného zákona [v tomto prípade ide o povinnosť žiadateľa v zmysle § 28 ods.1 a 2 zákona č. 326/2005 Z.z. o lesoch v znení neskorších predpisov], orgán ochrany prírody a krajiny vydá rozhodnutie do termínu plánovanej činnosti, ak bola žiadosť podaná podľa § 82 ods. 1 zákona OPaK najmenej 30 dní pred plánovanou činnosťou.

Podľa § 85 ods. 5 zákona OPaK odvolanie proti rozhodnutiu podľa § 85 ods. 3 zákona OPaK nemá odkladný účinok.

Pri vylúčení odkladného účinku prípadného odvolania vo výroku B. tohto rozhodnutia *okresný úrad v sídle kraja* vychádzal z uvedených ustanovení právnych predpisov a z úvahy, že povolené fyto-sanitárne zásahy na spracovanie poškodených jedincov stromov sú vzhľadom na bionómiu a etológiu podkôrneho škodcu nutné realizovať v dobe, kedy majú zásadný význam pre tlmenie populácie podkôrneho hmyzu.

Podľa § 5 ods. 4 zákona OPaK udržiavanie a dosiahnutie priaznivého stavu časti krajiny sú činnosti vykonávané vo verejnom záujme a preto *okresný úrad v sídle kraja* má za to, že vylúčenie odkladného účinku odvolania v tomto prípade je v súlade s ustanovením § 55 ods. 2 *správneho poriadku*.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti *okresný úrad v sídle kraja* rozhodol tak, ako je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

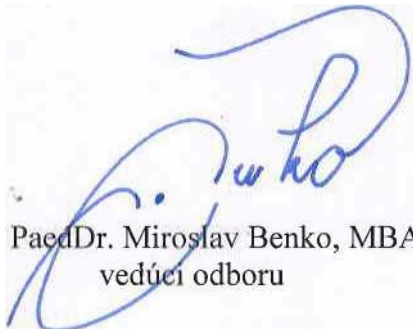
Okresný úrad v sídle kraja upozornil vo výrokovej časti tohto rozhodnutia žiadateľa, že vydaním rozhodnutia ostávajú nedotknuté osobitné predpisy, ako aj ostatné ustanovenia zákona OPaK (napr. druhové zákazy podľa § 34 a 35 zákona OPaK a ostatné územné zákazy a súhlasy) tj. napr. k zabezpečeniu ochrany živočíchov, *okresný úrad v sídle kraja* stanovil vo výroku tohto rozhodnutia preventívne opatrenia tak, aby výkonom povolenej činnosti nebola druhová ochrana dotknutá (*bod 4 bližších podmienok tohto rozhodnutia*). V prípade stretu záujmov medzi ochranou druhov (identifikovaných odbornou organizáciou ochrany prírody monitoringom „*in situ*“ bezprostredne pred realizáciou povolenej činnosti) a vykonaním činnosti povolenej týmto rozhodnutím, je toto rozhodnutie len čiastkovým rozhodnutím t.j. pre vykonávanie činnosti v biotope chráneného druhu je potrebné si požiadať o povolenie výnimiek zo zákazov druhovej ochrany na príslušnom orgáne ochrany prírody a krajiny.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu je podľa § 53 a 54 ods. 1 a 2 *správneho poriadku*, možné podať odvolanie v lehote do 15 dní odo dňa oznámenia rozhodnutia na Okresný úrad Prešov, odbor starostlivosti o životné prostredie, Nám. mieru 3, 080 01 Prešov 1.

Prípadne podanému odvolaniu sa podľa § 85 ods. 5 zákona OPaK a § 55 ods. 2 správneho poriadku odníma odkladný účinok z dôvodov uvedených v odôvodnení tohto rozhodnutia. Proti rozhodnutiu o vylúčení odkladného účinku nemožno podľa § 55 ods. 3 správneho poriadku podať odvolanie.

Toto rozhodnutie je možné preskúmať súdom podľa § 177 a násl. ustanovení zákona č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok, až po vyčerpaní všetkých riadnych opravných prostriedkov a po nadobudnutí právoplatnosti.

PaedDr. Miroslav Benko, MBA
vedúci odboru

Doručí sa:

1. Bývalý urbarialisti obce Lučivná, pozemkové spoločenstvo, Lesná 41/4, 059 31 Lučivná
2. Lesoochranárske zoskupenie VLK, Tulčík 310, 082 13 Tulčík

Na vedomie (po nadobudnutí právoplatnosti):

- L ŠOP SR, Správa Tatranského národného parku, ul. kpt Nálepku č. 2, 059 21 Svit 2.
SIŽP, Inšpektorát ZP Košice, odbor Inšpekcie ochrany prírody a krajiny, Rumanova 14,
040 53 Košice
«3. Okresný úrad Poprad, odbor starostlivosti o životné prostredie, Nábřežie Jána Pavla II.
16, 058 44 Poprad